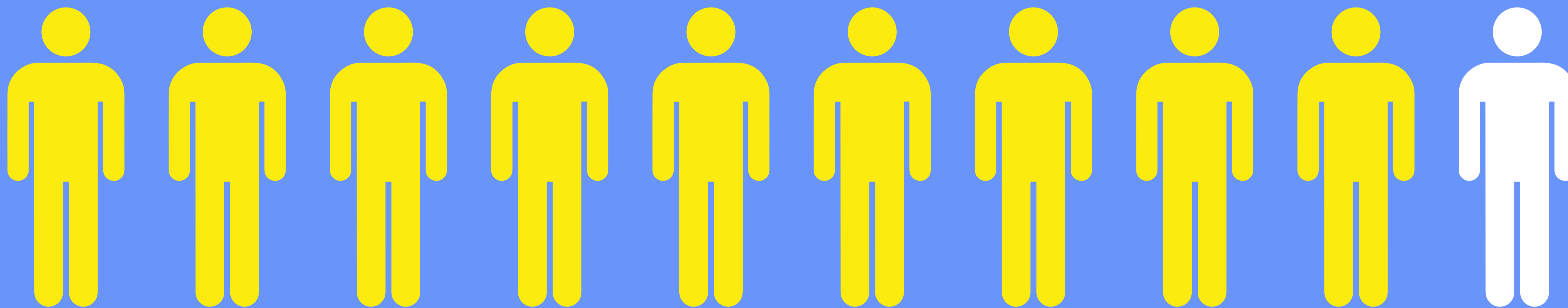

SZKOLENIE DLA PROFESJONALISTÓW

Co powinniśmy wiedzieć o ospie wietrznej?

Etiologia ospy wietrznej

- Wirus ospy wietrznej i pólpaśca
(Varicella zoster virus, VZV)
- Zakażenie drogą kropelkową,
rzadziej przez bezpośredni kontakt
i przez łożysko
- Zachorować może każdy,
kto nie przebył choroby wcześniej
lub nie był szczepiony
- Zakaźność jest bardzo wysoka,
nawet 90-95 % wśród wrażliwych
domowników

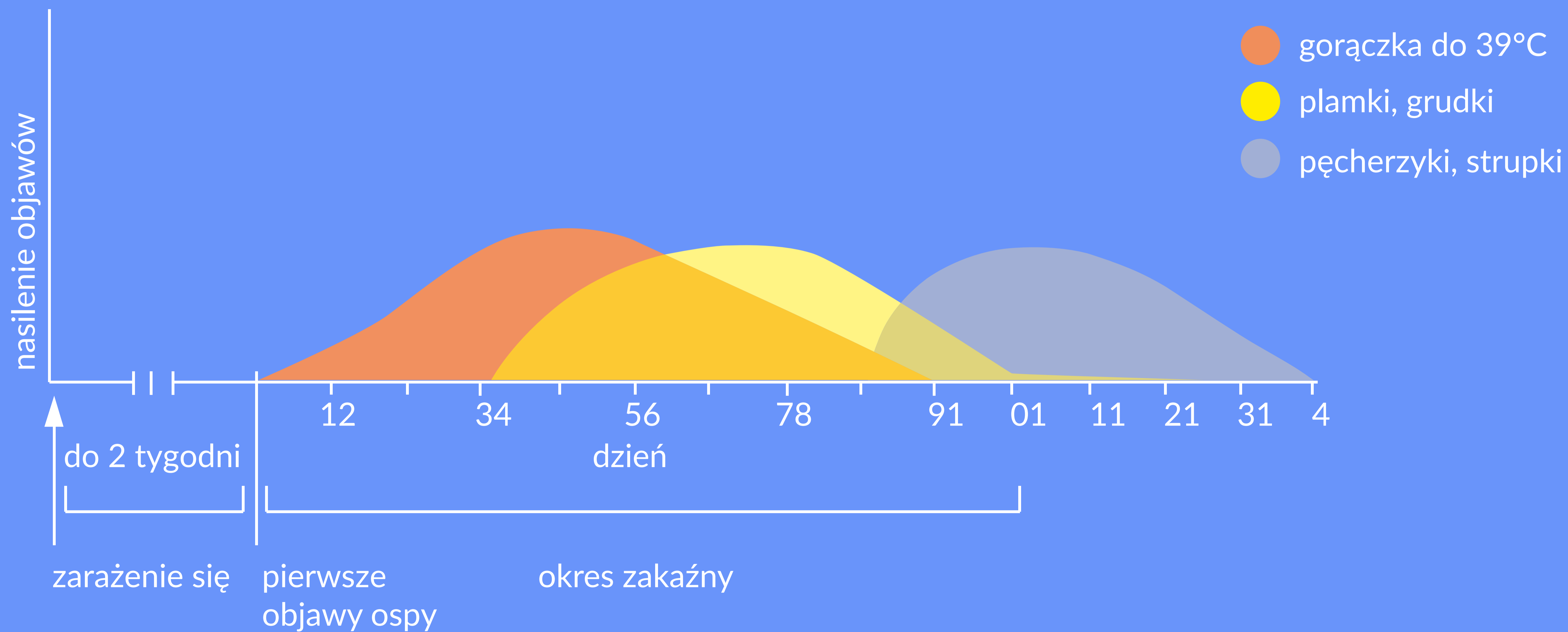
Częstotliwość zachorowania

- Rocznie zapadalność na ospę wynosi ok. **575,9 / 100 tysięcy osób**
- Szczyt zachorowań następuje między **2. a 6. rokiem życia**
- Mimo powszechnego postrzegania choroby jak niezbyt groźnej: rocznie w Polsce notuje się ok. **800 – 1150 hospitalizacji** w tym **2-3 zgony** z powodu ospy

Przebieg zakażenia - ospa

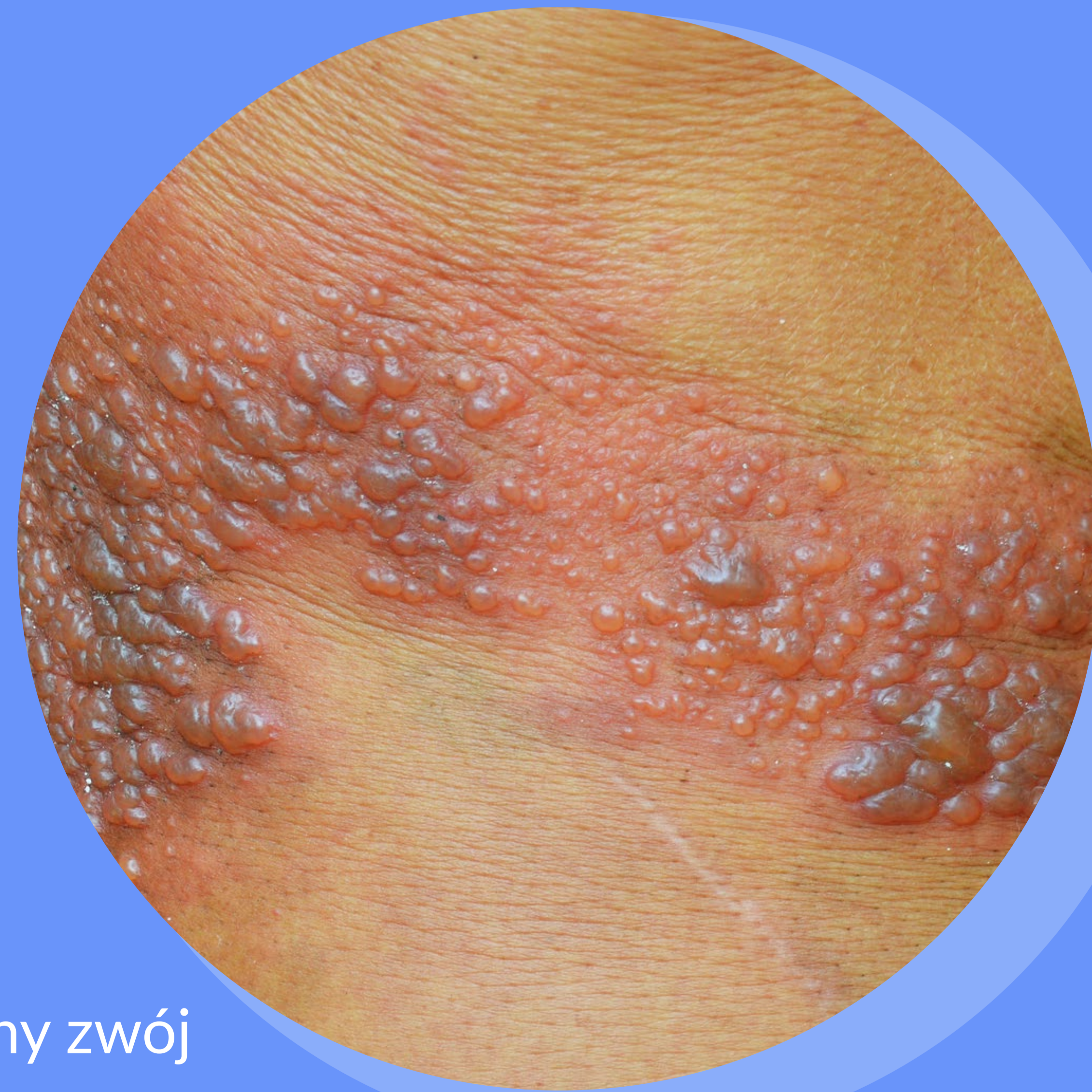
- Źródłem wirusa VZV są chorzy na ospę wietrzną lub półpasiec
- Okres zakaźności dla otoczenia:
1-2 dni przed wystąpieniem osutki i do 7 dni po jej wystąpieniu
(do przyschnięcia pęcherzyków)
- Wrota zakażenia:
  - górne drogi oddechowe → węzły chłonne
  - replikacja w wątrobie i śledzionie → krew (wiremia pierwotna)
  - nabłonek skóry i błon śluzowych (wiremia wtórna)
- Manifestacja objawów ospy: objawy grypopodobne i wykwity skórne

Przebieg zakażenia - ospa

Przebieg zakażenia - półpasiec

- Przyjmuje się, że odporność na ospę po zakażeniu naturalnym trwa całe życie
- Wirus VZV pozostaje jednak w postaci latentnej w komórkach zwojowych korzeni grzbietowych
- U osób starszych lub w sytuacji znacznego obniżenia odporności, może dochodzić do reaktywacji wirusa
- Manifestuje się to półpaścem, zmianami zapalnymi w zwoju nerwowym układu nerwowego i wysypką pęcherzykową na obszarze unerwionym przez uszkodzony zwój

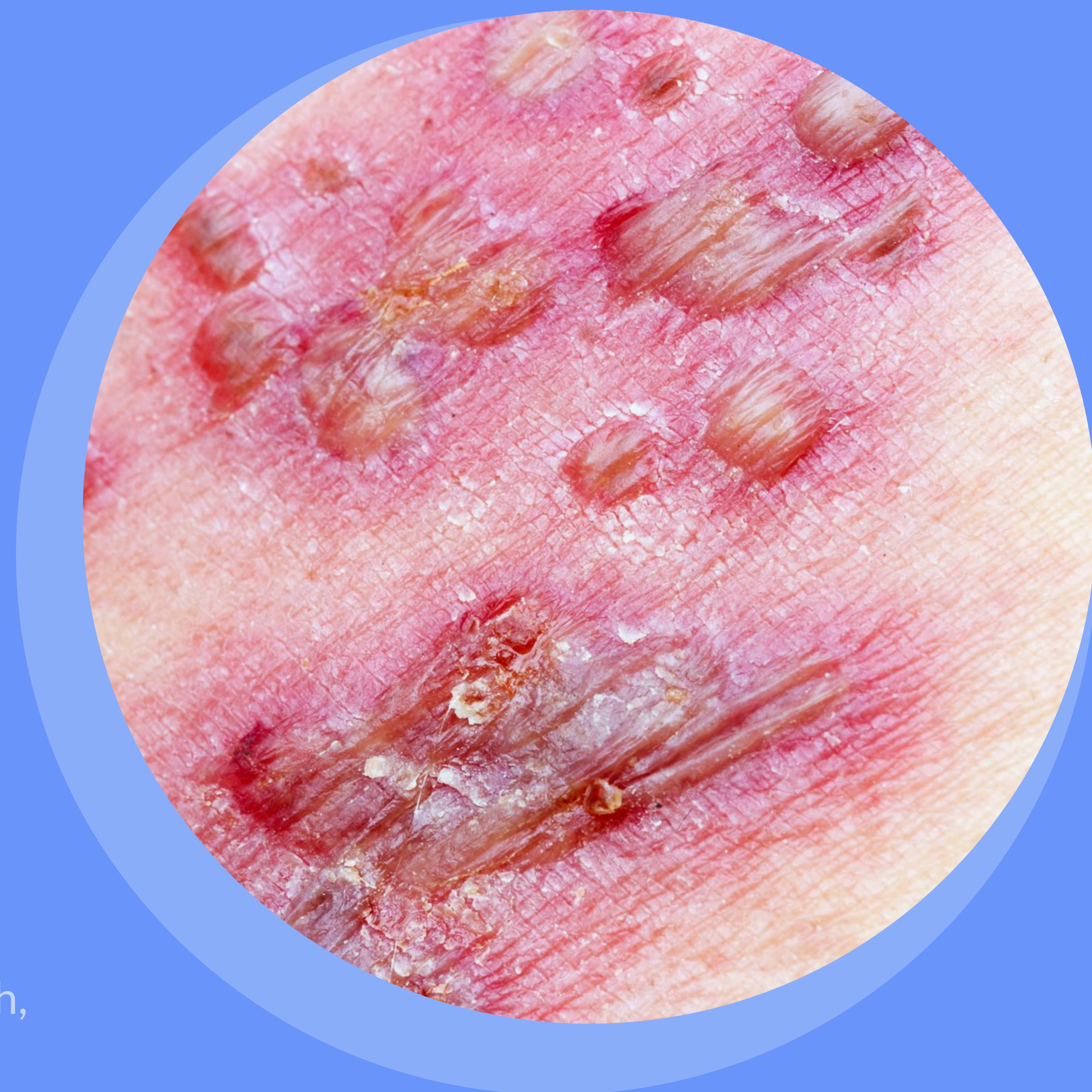
Objawy ospy

- Początkowo objawy grypopodobne: brak łaknienia, gorączka, złe samopoczucie, zapalenie gardła, nieżyt nosa, ból brzucha, wysypka o typie rash
- Charakterystyczne wykwity: małe, czerwone plamki → grudki → pęcherzyki wypełnione przejrzystym płynem (po kilku godz.) → mętnienie płynu w pęcherzykach (po 1-2 dniach) → wysychanie pęcherzyków i tworzenie się strupków (po 2-3 dniach)
- Najwięcej wykwitów ospowych pojawia się na twarzy i tułowiu

Objawy ospy

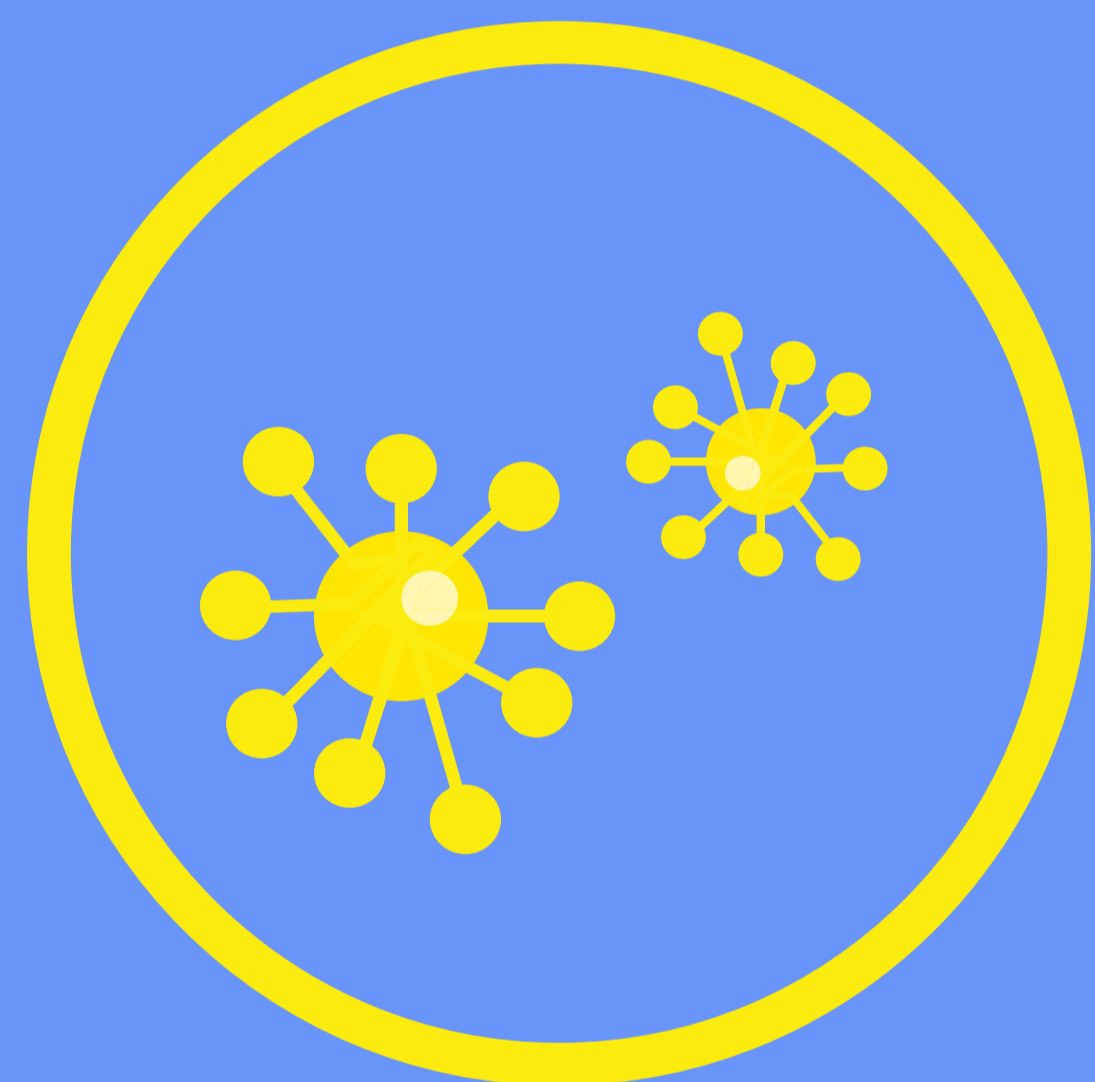
- Wykwity pojawiają się rzutami w ciągu pierwszych 3–4 dni (osutka ma charakter wielopostaciowy)
- Wysypce ospowej może towarzyszyć wysoka gorączka, świąd skóry, powiększenie węzłów chłonnych
- Drapanie, uszkodzenie skóry sprzyja nadkażeniom bakteryjnym
- U 10-30 % chorych obserwuje się wysiew do błon śluzowych (w jamie ustnej, w okolicach narządów płciowych, na spojówkach, w przewodzie słuchowym zewnętrznym)

Powikłania

- U około 5% chorych występują powikłania wymagające hospitalizacji
- Do najczęstszych powikłań należą:

1. Wtórne zakażenia bakteryjne

na skutek zadrapań, *Streptococcus pyogenes*
i *Staphylococcus aureus*, miejscowe

(pod postacią płonicy przyrannej, ropowicy, ropni skóry)

lub ogólne (zapalenie powięzi, bakteremia)

Powikłania

2. Zapalenie płuc

ospowe – najczęstsze powikłanie u dorosłych (do 20% przypadków), zwłaszcza u kobiet w II i III trymestrze ciąży, zazwyczaj rozwija się w 3–5 dniu choroby wtórne bakteryjne (najczęściej *S. aureus*, także *S. pneumoniae*, *H. influenzae*)

Powikłania

3. Powikłania neurologiczne

Objawy: zaburzenia równowagi, oczopląs, wymioty, senność, najczęściej występują w drugim tygodniu

- ryzyko zapalenia mózdzku 1:4000 przypadków ospy wietrznej (gł. dzieci),
- ryzyko zapalenia mózgu 1:50 000 przypadków (gł. dorosłych)

Powikłania w ciąży

- Ospa jest szczególnie niebezpieczna w przypadku kobiet w ciąży,
- I i II trymestr ciąży ryzyko obumarcia płodu lub wystąpienia zespołu ospy wietrznej wrodzonej u dziecka (u 1–2% dzieci, których matki zachorowały do 20. tygodnia ciąży)
- III trymestr: 5 dni przed porodem lub w ciągu 2 dni po - występuje ryzyko zachorowania noworodka na: ospę wietrzną o bardzo ciężkim przebiegu, zapalenie płuc i wątroby wywołane przez VZV (śmiertelność bez leczenia przeciwwirusowego wdo 30%)

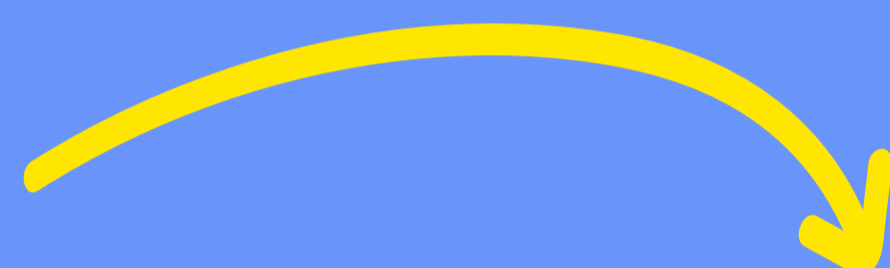
Podwyższone ryzyko ciężkiego przebiegu

- Noworodki
- Pacjenci z niedoborami odporności, pacjenci z chorobami nowotworowymi, leczonymi GKS, lekami immunosupresyjnymi
- Chorzy z przewlekłymi chorobami skóry, np. z AZS
- Chorzy z przewlekłymi chorobami układu oddechowego (mukowiscydoza, astma)
- Wiek >20 lat
- Ciąża, zwłaszcza II i III trymestr (ciężkie zapalenie płuc, zgon)

Leczenie przyczynowe

Ospa nie wymaga
swoistego leczenia
przeciwwirusowego.

Wyjątek: w razie powikłań,
ciężkiego przebiegu ospy
lub u pacjentów z grup ryzyka,
w tym u kobiet w ciąży – acyklowir
800 mg p.o. 5 × dz. przez 5–7 dni,
podawanie należy rozpocząć
w ciągu 24 h od wystąpienia osutki,
ryzyko krystalizacji
- dbać o dobre nawodnienie.

Leczenie przyczynowe

Izolacja chorych
(zwłaszcza od osób
z grupy ryzyka).

Swoista immunoglobulina
– dla noworodka,
którego matka
przed porodem
zachorowała ospę.

Leczenie acyklowirem
rozpoczęte w 1. dniu
choroby - skrócenie okresu
gorączkowego o 1 dzień
i zmniejszenie liczby
wykwitów o około 25%.
Nie miało wpływu
na zmniejszenie
liczby powikłań.

Leczenie objawowe

- Przeciwgorączkowo: paracetamol

W latach 90. pojawiło się doniesienie, że stosowanie ibuprofenu może sprzyjać rozwojowi nadkażeń paciorkowcowych (martwiczego zapalenia powięzi ze względu na hamowanie fagocytozy). Późniejsze badanie nie potwierdziło tych obserwacji. Ze względu na niejednorodne wyniki badań nie poleca się jednak stosowania NLPZ.

- Nasilony świąd skóry: leki antyhistaminowe pierwszej generacji, leki łagodzące świąd
- Nasilony świąd błon śluzowych w okolicach krocza: do rozważenia żel z lidokainą
- Rozdrapane wykwity: antyseptyk

Szczepienia ochronne

- Szczepionka z żywym atenuowanym wirusem ospy wietrznej
- Szczepienie dwudawkowe (drugą dawkę podaje się min. po 6 tyg. od pierwszej)
- Efektywność populacyjna na poziomie ok. 80-89%

Kiedy szczególnie warto pomyśleć o szczepieniu?

- Ochrona kobiety w ciąży (ciężkie powikłania):
zaszczepić pozostałych domowników wrażliwych na zakażenie, w tym dzieci pow. 9 m.ż. (szczepienie jest bezpłatne dla dzieci uczęszczających do żłobka)
- Kobiety w wieku rozrodczym, które nie przechodziły ospy, zanim zajdą w ciążę

Pielęgnacja skóry podczas ospy

Stare metody	Obecne rekomendacje
Przyśpieszenie wysychania pęcherzyków poprzez stosowanie pudrów płynnych z cynkiem	Brak dowodów na skuteczność. W połączeniu z brakiem higieny sprzyja nadkażeniu bakteryjnemu. Szczególnie częste są powikłania po stosowaniu na owłosioną skórę głowy.
Unikanie kąpieli	Higiena jest najważniejsza. Dziecko powinno się kąpać pod prysznicem lub krótko w wannie z wodą z mydłem.
Smaorwanie zmian gencjaną	Brak dowodów na skuteczność. Maskuje zmiany zachodzące na skórze - może opóźnić dostrzeżenie nadkażenia.
Przegrzewanie dziecka w łóżku	Zasada: czysto i sucho. Niska temperatura pomieszczenia (wysoka wzmacnia przepływ krwi, stymulując swędzenie), częsta zmiana pościeli i ubrania, unikanie pieluch, delikatne suszenie ręcznikami jednorazowymi, obcinanie paznokci.

ViraSoothe® specjalista w objawowym leczeniu ospy wietrznej

ViraSoothe® – przebadany klinicznie żel o działaniu chłodzącym

Żel w tubie 50 g (do nakładania punktowego)

Żel w sprayu 60 ml (szybkie nakładanie na większe obszary skóry)

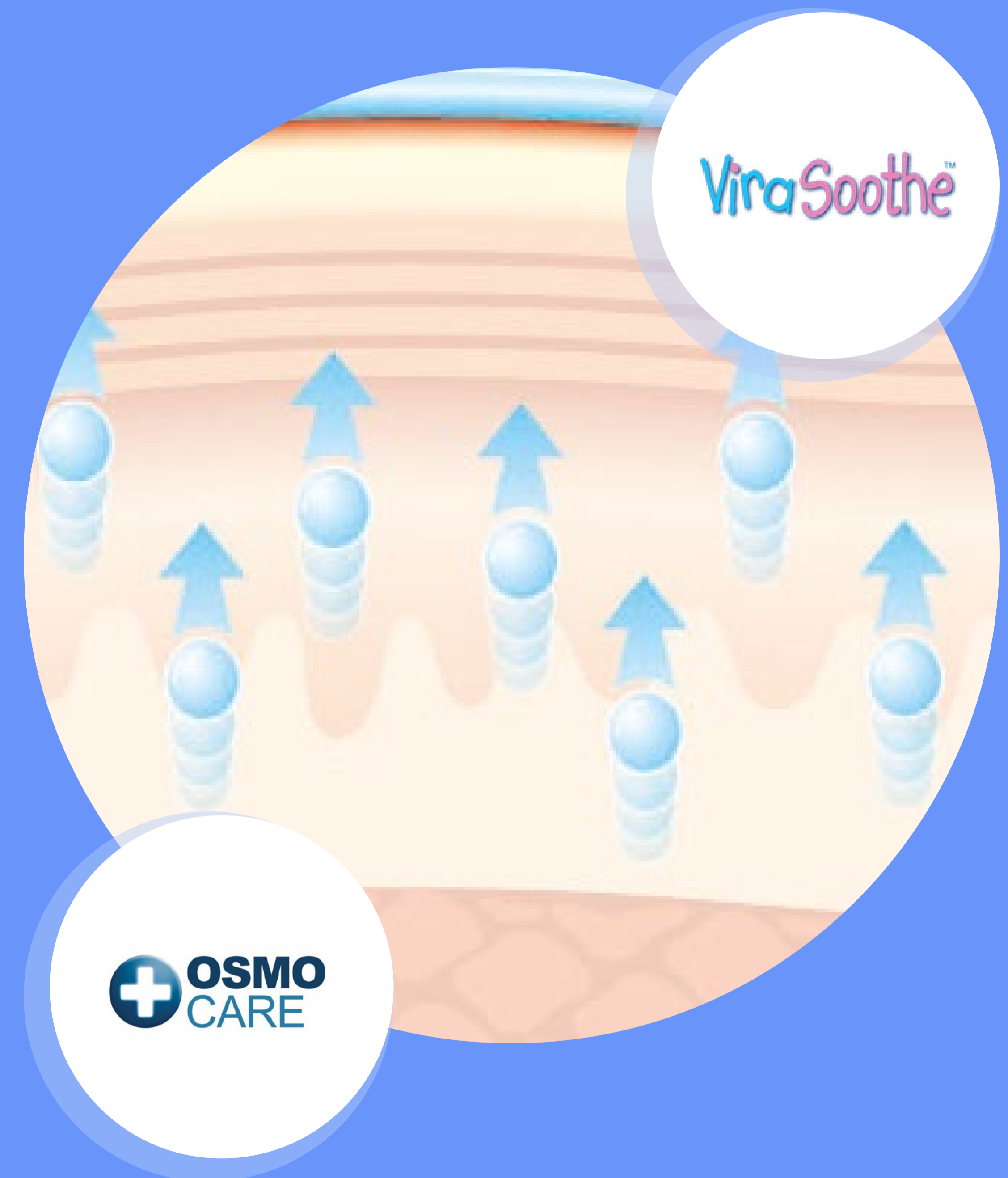
Zawiera opatentowaną technologię **OSMO CARE®**

- łagodzi świąd i przymus drapania
- wspomaga gojenie ran skóry
- zmniejsza ryzyko infekcji i blizn

ViraSoothe® - mechanizm działania

- ViraSoothe® stymuluje powstawanie różnicy ciśnień osmotycznych, co powoduje odciągnięcie wody z dolnych warstw skóry do epidermy
- Dzięki utrzymaniu wilgoci na powierzchni naskórka, żel chłodzi i nawilża skórę
- Dzięki unikalnemu, a jednocześnie prostemu mechanizmowi działania, ViraSoothe® łagodzi uczucie swędzenia, redukując przymus drapania i zmniejszając ryzyko nadkażenia
- ViraSoothe® dodatkowo wspomaga naturalne procesy gojenia się skóry, zmniejszając ryzyko powstawania długotrwałych blizn

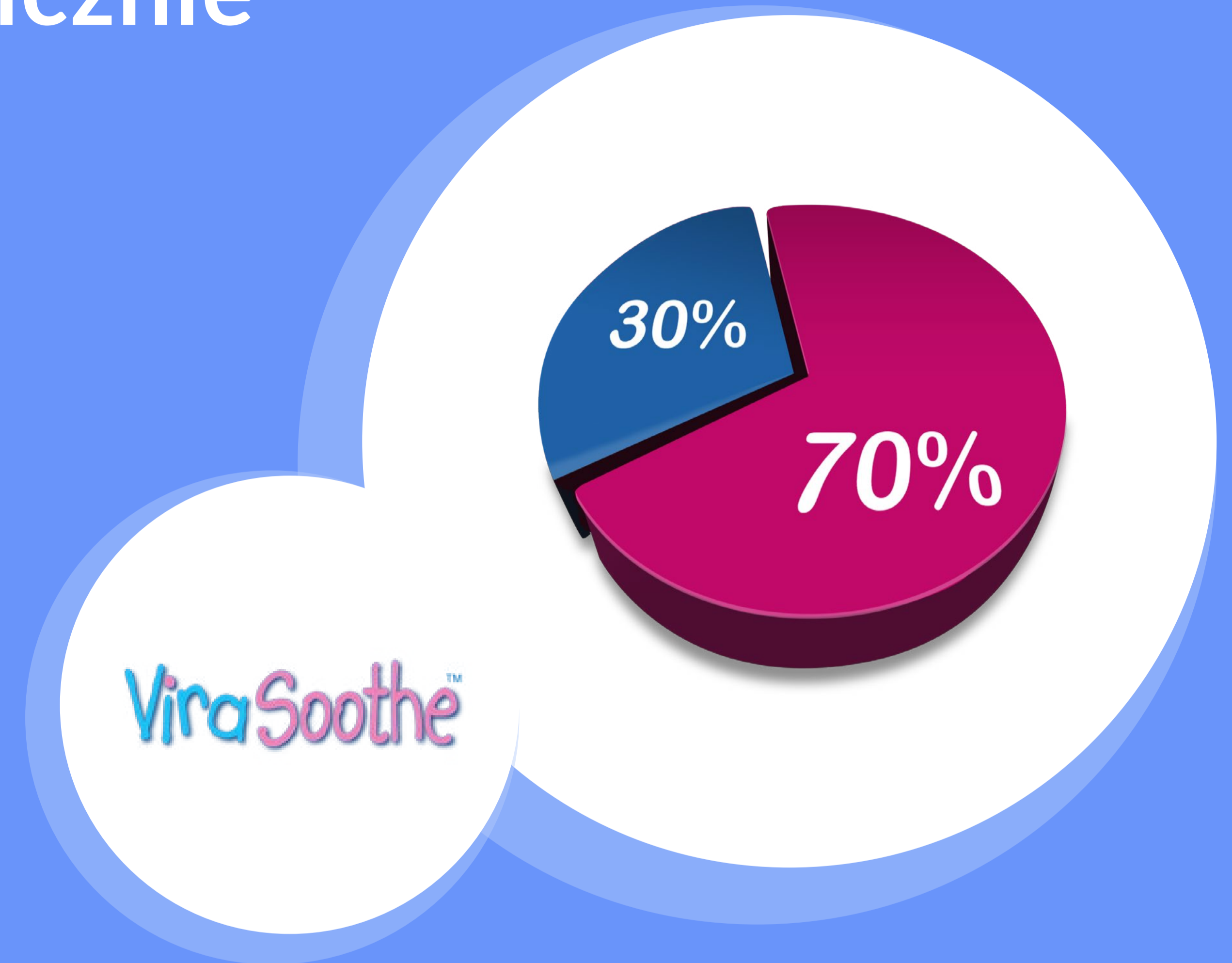

ViraSoothe®

skuteczność potwierdzona klinicznie

Przeprowadzono badanie, w którym udowodniono skuteczne działanie przeciwświądowe ViraSoothe®

- Ocena toleracji i skuteczności ViraSoothe® - badanie otwarte, po wielokrotnym podaniu preparatu
- Włączono dzieci w wieku: 6 m.ż – 12 r.ż z klinicznie rozpoznaną ospą wietrzną
- Żel ViraSoothe® nakładano na swędzące wykwity dwa razy dziennie
- Stan dzieci oceniano dwukrotnie: podczas wizyty skriningowej i po 7 dniach (+/- 2 dni)

Wyniki: Zaobserwowano skuteczne złagodzenie objawów ospy wietrznej u 70% badanych dzieci.

Zalety ViraSoothe®

1. Udokumentowana klinicznie skuteczność w zakresie łagodzenia objawów ospy wietrznej
2. Możliwość bezpiecznego stosowania u dzieci już od 6 m.ż.
3. Zawiera opatentowany kompleks Osmo Care®, który szybko łagodzi dolegliwości skórne
4. Działanie chłodzące i nawilżające wpływa na zmniejszenie świądu, a przez to redukcję drapania i ryzyka nadkażenia bakteryjnego
5. Postać bezbarwnego i bezwonnego żelu – pozwala na bieżącą ocenę wykwitów
6. Nie zawiera konserwantów, barwników, środków zapachowych, jego skład opiera się na naturalnych humektantach

- żel w tubie (do nanoszenia punktowego) i żel w sprayu (do szybkiej aplikacji na większe obszary skóry)
- dostępne w aptekach bez recepty

Bibliografia

1. Duszczyk E. Ospa wietrzna – czy zawsze choroba obowiązkowa? Forum Pediatrii Praktycznej. 2015;5:26-31.
2. Szczeklik A. Podręcznik chorób wewnętrznych. Dubiel B, Duszczyk E. Ospa wietrzna. 2013. 2268-2270.
3. Paciorek J. Kuchar E. Ospa wietrzna u kobiet w ciąży. Wytyczne Royal College of Obstetricians and Gynaecologists nr 13, styczeń 2015 MP. Ginekologia 12.2015.
4. Leszek Szenborn L. Zasady pielęgnacji skóry dziecka chorego na ospę wietrzną. Medycyna Praktyczna. 07.2012.
5. Duszczyk E. Powikłania neurologiczne ospy wietrznej u dzieci. Przegląd Pediatryczny. 2015;45(1):1-5.
6. An open label study evaluating the efficacy and tolerability of Osmo 4 Gel in the management of itching associated with chickenpox, June 2009. 2. Data on file, Thornton & Ross.